

Біла Вікторія Миколаївна,
здобувач ступеня вищої освіти бакалавра
факультету підготовки фахівців для органів
досудового розслідування Одеського
державного університету внутрішніх справ
*Науковий керівник: Маковій Віктор
Петрович*, завідувач кафедри цивільно-
правових дисциплін Одеського державного
університету внутрішніх справ, кандидат
юридичних наук, доцент

ПОНЯТТЯ «ПІКЛУВАННЯ» У ЦИВІЛЬНОМУ ПРАВІ ТА ПОЛІЦЕЙСЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

Актуальність теми полягає у тому, що для демократичної правової держави основним завданням є захист прав і законних інтересів громадян, охорона встановленого правопорядку та законності, боротьба зі злочинністю та іншими правопорушеннями. У зв'язку з цим на порядок денний постає питання обрання відповідних поліцейських заходів, серед яких поліцейське піклування. Цей поліцейський захід для нашої держави є новим, тому варто відзначити, що він не достатньо врегульований саме на законодавчому рівні, у зв'язку з цим нам необхідно дослідити сутність цього поняття в інших галузях права та досвід тих країн, для яких цей захід протягом тривалого часу застосовується [1, с. 34–42].

Дійсно, в межах ст. 55 Цивільного кодексу України опіка та піклування встановлюється з метою забезпечення особистих немайнових та майнових прав та інтересів повнолітніх осіб, які за станом здоров'я внаслідок хронічного, стійкого психічного розладу не можуть самостійно здійснювати свої права і виконувати обов'язки.

Необхідно зауважити, що поняття піклування, визначене цивільним законодавством, в якому передбачається можливість призначення піклувальника, в той час як вітчизняним законодавством передбачається можливість застосування схожого заходу, що здійснюється з боку органів державної влади та відповідних уповноважених осіб та називається поліцейським піклуванням, виходячи з назви, зрозуміло, що воно здійснюється працівниками правоохоронних органів, які таким чином забезпечують дотримання та непорушність природних прав людини.

Окрім цього, на прикладі наведеної статті Цивільного кодексу України ми можемо прослідкувати, що існує певна категорія осіб, які потребують допомоги з боку органів державної влади, що носить превентивне значення для суспільної безпеки загалом. Такий вид тимчасової допомоги має назву «поліцейське піклування» – коли поліцейський, в межах закону, надає підтримку особам, які в силу особистих, економічних чи соціальних причин її потребують. Проте як зазначалося вище, цей інститут є новим для нашої держави, тому законодавцю необхідно більш чітко та конкретно виокремити основні засади та порядок застосування поліцейського піклування, аби в подальшому у працівників правоохоронних органів не виникало сумнівів щодо необхідності та доцільності його застосування в тій чи іншій ситуації.

Беручи до уваги досвід зарубіжних країн ми можемо проаналізувати застосування певного поліцейського заходу. Наприклад, у таких країнах, як Велика Британія, США, основний напрям роботи поліції – є комунальне або районне чи місцеве «поліціювання», тобто постійне перебування поліцейського в зоні обслуговування. Головною метою його діяльності є налагодження тісної взаємодії з населенням цієї зони з метою попередження правопорушень. Громадська організація «Зупини злочинця» допомагає поліції в боротьбі зі злочинністю, забезпеченні належного стану правопорядку в регіонах, проведенні профілактичної, превентивної, виховної, консультативної роботи. Відділення цієї громадської організації розташовані на території поліцейських дільниць, що значно поліпшує співпрацю членів організації з працівниками поліції [2, с. 461–466].

З метою сприяння розвитку взаємодії поліції та суспільства поліцейським департаментом м. Сан Дієго (США) запроваджуються такі програми як:

- міжнародна програма боротьби зі злочинністю без злочинів (CFMH), що фінансується поліцією, яка реалізує багатогранний підхід до запобігання злочинності в оренді нерухомості;

- програма «Візьми мене додому» для сприяння правоохоронним органам (поліція та шериф) під час контактів із членами громади, які мають інвалідність, таких як аутизм, деменція, хвороба Альцгеймера, синдром Дауна, глухота чи будь-які інші вади розвитку. Залучення поліцейських до участі у благодійних програмах, змістом яких є безпосереднє спілкування з особами, які мають психічні хвороби, сприяє формуванню навичок такого спілкування під час реалізації заходів поліцейського піклування щодо таких осіб;

– програми навчання громади методів запобігання злочинності [3, с.101–108].

Також у Великій Британії є інститут спеціального констебля, де добровольці можуть виконувати деякі поліцейські функції. Поширеною є система «сусідського спостереження», де громадяни беруть участь у виявленні правопорушень як індивідуально, так і через громадські об'єднання правоохоронної спрямованості. Організовано роботу з надання окремим громадянам і компаніям порад з організації їх охорони. Проводяться дискусії, телевікторини з питань попередження злочинів. Розроблено систему заходів, які заохочують громадян бути свідками або інформаторами в різних справах. На добровільних засадах до допомоги поліції залучаються як окремі громадяни, так і громадські об'єднання правоохоронної спрямованості. Відповідно до планів керівництва цієї країни чисельність такого громадського об'єднання як «добровільні стражі», в перспективі має сягнути 5 млн. осіб, що вельми значуще. На добровільних помічників покладаються обов'язки з патрулювання і пошуку інформації про злочини та інші правопорушення [4, с. 196].

Отже, проаналізувавши вище викладений матеріал, необхідно відзначити, що між піклуванням визначеним цивільним законодавством та поліцейським піклуванням можна провести певну паралель. Такий захід є досить важливим в діяльності органів Національної поліції України, а також органи державної влади можуть залучати представників громадськості. Норми цивільного права та Закону України «Про Національну поліцію України» мають спільні завдання, а саме забезпечення прав особистих прав (як майнових, так і немайнових) та інтересів осіб (неповнолітніх осіб, які є сиротами чи позбавлені батьківського піклування, а також фізичних осіб, цивільна дієздатність яких є обмеженою або позбавлені такої) дієздатною особою, яку призначено піклувальником або тимчасово набуває такого статусу через припис законодавства. При цьому поліцейське піклування передує цивільно-правовому або ж відіграє допоміжне значення.

Для ефективного функціонування поліцейського піклування доречно скористатися досвідом іноземних державах для:

- підвищення авторитету та довіри населення до поліції;
- покращення стану комунікативної та загальної культури працівників поліції;
- сприяння об'єктивному інформуванню населення про діяльність працівників правоохоронних органів за допомогою засобів масової інформації;

– ретельній перевірці фактів і матеріалів, які публікуються чи демонструються в масмедіа;

– створення позитивного іміджу шляхом підвищення рівня професійної компетентності та покращення результатів діяльності персоналу поліції.

Список використаних джерел:

1. Лошицький М.В. Використання зарубіжного досвіду як умова вдосконалення адміністративно-правового забезпечення професійної підготовки працівників міліції (поліції). Юридична наука. 2015. № 2. С. 34–42.

2. Соболев Є.Ю., Коломойцев С.С. Досвід організації та діяльності поліції провідних країн Європи. Форум права. 2010. № 2. 461–466 с.

3. Євдокімова О.О., Пономаренко Я.С. Комунікативна толерантність поліцейських в контексті вивчення їх емоційного інтелекту. Право і безпека. 2019. № 2 (73). С. 101–108.

4. Шубіна Н. Упровадження в національне законодавство позитивного зарубіжного досвіду застосування поліцейського піклування. Адміністративне право і процес. 2020. № 10. С. 194–198.

Журавель Олена Олександрівна,

здобувач ступеня вищої освіти бакалавра
навчально-наукового інституту № 2

Національної академії внутрішніх справ

Науковий керівник: Проценко Галина

Петрівна, старший викладач кафедри
правничої лінгвістики Національної академії
внутрішніх справ

ОЦІННІ ПОНЯТТЯ В КРИМІНАЛЬНО-ПРОЦЕСУАЛЬНОМУ ПРАВІ ТА КРИМІНАЛЬНОМУ СУДОЧИНСТВІ

В юридичній науці оцінні поняття – це поняття, які не мають чіткого закріплення в нормативно-правовому приписі, тобто не роз'яснюються в законі чи підзаконних актах, а конкретизуються в процесі правозастосовної практики. Стикаючись з оцінними поняттями, органи досудового розслідування і суд нерідко опиняються у складній ситуації, оскільки законодавець надає їм певну свободу розсуду. Неоднозначне тлумачення різними суб'єктами оцінних понять призводить до виникнення юридичних колізій, що ускладнює тлумачення правових приписів. Врешті-решт вільний розсуд з боку правоохоронних органів завдає шкоди законності. Якість мови та